

MSI	RIIGIKOGU KANTSELEI Majandus- ja sotsiaalinfoosakond E-mail: msi@riigikogu.ee	Tel 6 31 65 02 Fax 6 31 65 04
-----	---	--

12.02.2003 6-5 /23

Rahvuskultuuride paljususe ja rahvusliku identiteetide säilitamisega seotud dokumendid Euroopa Liidus.

Lühikokkuvõte ja lisad

Kultuuriline mitmekesisus on Euroopa Liidu üks olulisemaid põhimõtteid. Seetõttu on rahvuskultuuride areng ja kultuurilise identiteedi säilitamine valdkond, milles Euroopa Liidu riikides tehakse tihedat riikidevahelist koostööd (väga erinevate programmide raames), kuid mida ühiste seadustega ei ole rangelt reguleeritud.

Euroopa Liidu tegevuse põhimõtted kultuurivaldkonnas on määratletud Amsterdamis Lepingus artikliga 151. Toome sellest alljärgneva lõigu:

Artikkel 151 (endine artikkel 128)

1. Ühendus aitab kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning samal ajal rõhutades ühist kultuuripärandit.

2. Ühenduse meetmetega püütakse ergutada liikmesriikidevahelist koostööd ning vajaduse korral toetada ja täiendada nende tegevust järgmistel aladel:

- Euroopa rahvaste kultuuri ja ajaloo alaste teadmiste parandamine ja levitamine;
- üleeuroopalise tähtsusega kultuuripärandi säilitamine ja kaitsmine;
- mitteäriline kultuurivahetus;
- kunsti- ja kirjanduslooming, kaasa arvatud audiovisuaalne sektor.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kultuuri valdkonnas koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt tegutsedes võtab ühendus arvesse erinevaid kultuuriaspekte eriti selleks, et respektida ja edendada oma kultuuride mitmekesisust.

5. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

- võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.
- annab soovitusi, tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal.

Euroopa Liit viib oma kultuuripoliitikat ellu läbi kultuuri toetusprogrammide, kuid ka läbi teiste ühenduste poliitikate, millel on kultuuriline aspekt. Kultuuripoliitika väljatöötamisega tegeleb [Euroopa Komisjoni Hariduse ja Kultuuri Peadirektoraat](#).

Üheks oluliseks Euroopa Liidu ettevõtmiseks on ["Euroopa kultuurilinnad"](#), mis võimaldab arendada kultuurialast koostööd nii EL liikmesriikide kui ka kandidaatriikide vahel ning tutvustada erinevate maade kunsti ja kultuuri. Samuti tehakse koostööd hariduse, täiendkoolituse ja noorsootöö valdkonnas.

Kõik Euroopa riigid on määranud oma kultuuri kaitsmise ja edendamise eelisvaldkonnad. Ülevaate kultuuripoliitikatest EL riikides leiate Euroopa Parlamendi uuringute peadirektoraadi (DG4) koduleheküljelt aadressil: <http://www.europarl.eu.int/studies/default.htm>
(Lähemalt vt uuringut: Cultural Policies in the EU Member States, 05/2002, http://www4.europarl.eu.int/estudies/search_result.cfm?page=0)
Samuti on uuringute peadirektoraadis tehtud ülevaade Euroopa vähemuste keelte kasutuse kohta (leitav samal aadressil)

Üldine informatsioon EL kultuuripoliitika kohta:

http://europa.eu.int/pol/cult/index_en.htm - EL kultuurivaldkonda reguleeriv seadusandlus

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm - Hariduse ja Kultuuri Peadirektoraat

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/guide/liste_en.html - EL programmid ja tegevused kultuuri ja hariduse valdkonnas

http://europa.eu.int/comm/culture/index_en.html - EL kultuuripoliitika ja tegevus kultuurivaldkonnas

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/index_en.htm - EL audiovisuaalpoliitika

http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/mag/index_en.htm
- ajakiri "Le Magazine", EL kultuurivaldkonda käsitlev perioodiline väljaanne

<http://www.cordis.lu>
- Euroopa Komisjoni digitaalse kultuuripärandiga seotud programmid

Keel on oluline identiteedi kandja

Suurema osa Euroopa väikerahvaste jaoks on keel oluline rahvusliku identiteedi kandja ja seetõttu on Euroopa Liidus – paljude kultuuride ja keelte koosluses - väga oluliseks peetud nii suurte kui väikeste kultuuride (keelte) võrdõiguslikkust ja kaitset. Sealhulgas on EL oluliseks pidanud ka töökeelte paljusust. Võrdluseks - ÜRO-s on kasutusel näiteks ainult 6 ametlikku keelt.

Keelte võrdsuse põhimõtet on siiani järgitud niivõrd, kuivõrd see on olnud võimalik ja vajalik. Praegu on EL-is kasutusel 11 keelt (hispaania, hollandi, inglise, itaalia, kreeka, prantsuse, portugali, rootsi, saksa, soome, taani), sealjuures kaks tähestikku. (EL järgmiste riikide kodanikud - Austria, Belgia, Iirimaa, Luxembourg - ei vaja eraldi tõlget.) Kogu EL tegevus toimub reeglina neisse 11 keelde tõlgituna ja kahte erinevat tähestikku kasutades (viimast tuleb arvestada näiteks arvutite kasutamisel, otsingumootorites jm). On selge, et see teeb asjaajamise kohmakaks ja kalliks. Vaatamata sellele on kultuuride ja keelte paljusust peetud siiani niivõrd oluliseks, et selle arvelt ei ole kokku hoitud.

Praeguste kandidaatriikide lõimumisega EL-i on kerkinud päevakorra uuesti EL keelepoliitika muutmise vajadus ja tõlkevõimalused kõigis liikmesriikides. Probleemi tekitab eelkõige kõigi tõlkekombinatsioonidega seotud töö mahukus (aga ka vajadus ümber ehitada kõik olemasolevad tööruumid, osa neist on valmis saanud alles paar aastat tagasi). Juba praegu kulub ca 2 eurot aastas iga EL-is elava inimese kohta tõlketöödeks.

Tõlke võimaldamist kõikvõimalikel EL institutsioonide üritustel kõigisse tulevaste liikmesriikide keelde pole veel lõplikult otsustatud, kuid erinevaid lahendusi on välja pakutud. Üks võimalus on, et hakatakse kasutama kahekordset tõlget mingi vahenduskeele (pivot language) kaudu. Eesti keelest võidakse tõlkida sel juhul näiteks prantsuse keelde ning sellest omakorda edasi kõigisse ülejäänud keeltesse.

Otsustatagu tõlkeküsimused tulevikus kuitahes suure EL liikmete arvu puhul kuidas iganes, kuid on selge, et Euroopa riigid oma kultuurisuundumistes ei toeta Euroopa Liidu muutumist liitriigiks selle kultuurilise identiteedi tähenduses.

Marika Kirch

MSI nõunik

marika.kirch@riigikogu.ee

631 6508

Lisad (paberkandjal MSI-s):

1. Council Resolution of 19 December 2002 implementing the work plan on European cooperation in the field of culture: European added value and mobility of persons and circulation of works in the cultural sector.
2. Europeans and Languages: a Eurobarometer Special Survey
3. Eesti EL-iga ühinemisvalmiduse saavutamise kava 2003. Peatükk 20. Kultuur ja audiovisuaalpoliitika.